

MITÄ LUKEA?

Perheiden yhteisten lukumateriaalien ei aina tarvitse olla lastenkirjoja. Monet lapset tutustuvat mielellään esimerkiksi aikuisten tietokirjoihin. Jos lapsi on kiinnostunut avaruudesta, voi aikuisten tietokirja kiinnostaa häntä jopa enemmän kuin lastenkirjat.

Lukuhetken kirjojen ei aina tarvitse olla myöskään lasten mielenkiinnon mukaisia, vaan joskus voikin olla kiva lukea lastenkirja aikuisen harrastuksesta ja keskustella sen pohjalta. Lastenkirjat ovat myös aikuisesta kiinnostavia.

Lukumateriaaliin voi tutustua kaikilla perheen ja lasten käyttämällä kielillä, sillä on kiva vertailla kieliä ja keskustella sanoista eri kielissä. Lisäksi ensikielen tutustuminen auttaa lapsia muodostamaan omaa monikielistä identiteettiään sekä arvostamaan omaa kulttuurista ja kielellistä taustaansa.

Kertomukset lasta kiinnostavasta aihepiiristä opettavat toista ja vierasta kieltä mukavalla tavalla, sillä tuttu rakenne ja kiinnostava aihe piiri auttaa lapsia oppimaan sanoja. Monista lasten lempileluista tai -ohjelmista löytyy myös kirjallisuutta. Kirjoihin tutustumalla voi näin myös tutustua lapseen.

Lukea voi melkein mitä vain. Monet lapset lukevat tai kuuntelevat mielellään urheilu-uutisia, aikuisen itse kirjoittamia tekstejä tai valmistavat ruokaa aikuisen lukeman ruokaohjeen pohjalta.

KIRJOOSI – HANKE PIKKUNORSSISSA

Kirjoosi –hankkeen tavoitteena on aikuisten ja perheiden (erityisesti monikielisten) lukijuuden vahvistaminen ja lukemista koskevan tiedon lisääminen. Hankkeessa tarjotaan materiaaleja ja toimintaohjeita kodeissa sekä päiväkodeissa toteutettavaan toimintaan. Varhaiskasvatustieteen lasten lukijuus lähtee aikuisten lukijuudesta, niinpä Kirjoosi –hankkeessa olemme keskittyneet kehittämään erilaisia tapoja tukea vanhempia sekä perheitä lukemisen kulttuurin rakentamisessa.

Yhteistyökumppaneina hankkeessamme ovat Rauma-Repolan lastentarha, Lastentalo Musikatti, Touhulan liikuntapäiväkotitoiminta ja Rauman englanninkielinen päiväkotitoiminta, joiden asiakasvanhemmille tarjotaan mahdollisuus osallistua verkkotapahtumiin. Rauman varhaiskasvatustieteen yksiköihin välitetään vanhemmille linkkejä verkkotapahtumiin ja henkilöstölle tietoa Kirjoosi-toiminnasta.

Kirjoosi –hankkeen toimintatapoja:

- Iltasatukirjahyllytoiminta ryhmissä, perheet voivat lainata kotiin sekä lasten että aikuisten kirjoja.
- Kirjavinkkaustoiminta, jonka perusteella on tehty kirjahankeinnot ryhmiin, iltasatuhyllyihin ja päiväkodin omaan kirjastoon
- Lukulumo –sovellus avoimena perheille ja ryhmille 2021–2022
- Yhteistyö kaupunginkirjaston kanssa (lukutunnit, kirjavinkkausnäyttely, monikielinen lainakokoelma)
- Päiväkodin hiljainen kirja ”Päivä Pikkunorssissa”
- Lukukampanja perheille
- Tarinakassit
- Lapsilla omat lukukaverit ryhmissä
- Lukufestarit työpajoinen
- Kirjailijavieraat
- Koulutus henkilöstölle (myös yhteistyöpäiväkodit)

KIRJOOSI – RAKASTU LUKEMISEEN

VANHEMPIEN JA LASTEN LUKUILO
ON YHTEISTÄ

TIETOA VANHEMPIEN OMAN LUKEMISEN MERKITYKSESTÄ LAS- TEN LUKEMISELLE

Perheen muiden jäsenten lukeminen vaikuttaa myönteisesti lapsen kiinnostukseen kirjoja ja lukemista kohtaan. Lähipiirin lukuharrastus ja kotona olevat kirjat kasvattavat lapsia lukijuuteen luonteavasti: kun vanhemmat tarttuvat vapaa-ajalla kirjaan, se on lapsillekin helposti mieleen tuleva mielekäs vaihtoehto tekemiselle. Aina ei tarvitse lukea yhteistä kirjaa, vaan sekä aikuiset että lapset voivat syventyä omiin teksteihin yhteisessä hetkessä.

Lähipiiri mallintaa lapsille lukemista ja näyttää lapsille konkreettisesti, kuinka arvokasta ja tärkeää lukeminen on. Arvoille – kuten lukemisen arvostamiselle – on tyypillistä, että ne välittyvät tehokkaammin toiminnan kuin puheen kautta. Näin lukemisen kohdallakin tehokaimpia tapoja ohjata lapsia kirjojen pariin on omalla toiminnalla näyttää, kuinka mukavaa lukeminen on ja mihin kaikkeen lukemista tarvitaan. Lapselle oma lähipiiri on tärkeä ja on innostavaa tehdä samoja asioita kuin muutkin. Hyvä idea voi olla myös yhteisen harrastuksen aloittaminen yhdessä: lapsesta voi olla lohduttavaa nähdä, että aikuisenkin voi olla vaikeaa löytää kiinnostavaa kirjallisuutta tai että kirjan sisältö voi yllättää aikuisenkin.

Kun lapsen läheinen lukee, on läheisen helpompi miettiä tapoja innostaa lastakin lukemaan. Läheinen voi miettiä, millaisista lukumateriaaleista pitää ja missä tilanteissa lukee. Ne auttavat ymmärtämään, miten voisi kannustaa lasta lukemaan. Oma kokemus kiinnostavan lukukokemuksen ja lukemisen tuottamasta ilosta on tärkeää. Lapsi lukee niin kuin aikuinen viihdyttääkseen itseään, oppiakseen uusia asioita tai eläytyäkseen itselleen ajankohtaisiin asioihin. Lähipiiri tuntee lapsen ja lukuilon sekä -kiinnostuksen herättäminen on helppoa.

Ei ole oikeaa tapaa lukea tai oikeanlaista lukumateriaalia. Jokaisella perheellä ja yhteisöllä on omat lukemisen tapansa eli lukemisen kulttuuri. Myöskään lukemisen kielellä ei ole merkitystä, vaan kaikki lukeminen tukee kaikilla kielillä lukemista.

LUKEMISEN MERKITYS LAPSILLE

Lapsille lukeminen ja lasten omaehtoinen kirjallisuuteen tutustuminen tukee lasten kasvua ja hyvinvointia monipuolisesti. Monesti lasten lukemiseen valmistaudutaan jo ennen lapsen syntymää hankkimalla hänelle kirjallisuutta tai kirjallisuuden hahmoista kertovia pehmoleluja. Jo pienimmätkin lapset nauttivat loruleikeistä vaipanvaihdon yhteydessä ja aikuisen rauhoittavasta äänestä ennen nukahtamista.

Tärkeintä kotien lukemisessa on lukemisen tuottama ilo, sillä lukuilo on keskeisin lapsen myöhemmän lukutaitoon vaikuttava tekijä. Ilo löytyy kiireetömyydestä, lasta kiinnostavasta kirjallisuudesta, mukavasta keskustelusta ja luetusta syntyvästä leikistä. Ilo ei yleensä tarvitse etsiä kaukaa, vaan lapsi tuo sen hetkeen ja ruokkii ilollaan myös aikuisten innostusta. Lukuilo voi syntyä myös varhaisten vuosien jälkeen, mutta luonnollisimmin se kehittyy pienimmillä lapsilla.

Lukemisen hyödyt syntyvät sekä lukumateriaalista että lukuhetkistä. Lukuhetkissä opitaan monia lukutaidon osaitoja: sivujen kääntämistä, tekstin ja puheen välistä suhdetta, kuvien lukemista ja erilaisten tekstien rakennetta. Lasta voi myös pyytää lukemaan yksittäisiä sanoja, tunnistamaan kirjaimia tai ennustelevaan, miten teksti etenee. Lukutaidon oppimisen ja lukemisesta kiinnostumisen lisäksi lapset eläytyvät lukemalla erilaisiin uusiin tai ajankohtaisiin tilanteisiin, oppivat uusia sanoja sekä tunnistamaan ja nimeämään tunteita.

Lukuhetken kuuluu tekstin lukemisen lisäksi myös keskusteluja luetusta ja perheen ajankohtaisista asioista sekä kokemus aikuisen mielenkiinnosta lasta ja lasten ajatuksia kohtaan. Lapselle lukuhetket ovatkin tärkeitä hetkiä kokea yhteyttä läheisiin ja ottaa turvallisesti esille mielessään olevia asioita.

YHTEISEN LUKUHETKEN RAKENTUMINEN

Lukemisen hetket voivat olla monenlaisia. Toisinaan lukuhetki voi olla luontoretki lintukirjan kanssa, toisinaan rauhallinen kahdenkeskinen sylihetki aikuisen ja lapsen kanssa. Monesti lukumateriaali vaikuttaa siihen, millaiseksi lukuhetken rakentaa: Iltasatuhetken sopii usein kertomuskeskeinen kirja, jonka ääressä lapsi saa rauhoittua kuuntelemaan. Lapsia aktivoivat kirjat sopivat hyvin ajankuluksi ja keskustelun virikkeeksi. Monesti efektejä sisältävissä kirjoissa on yllätyksiä, jotka synnyttävät yhteistä naurua ja hyvänolon tunteen.

Lapsille lukuhetket ovat oppimista. Aikuisen ei tarvitse osata opettaa, sillä kirjat opettavat lasta. Toisinaan voi olla hyvä valita lukumateriaalia, jossa oppimista tuetaan ja annetaan myös aikuiselle ideoita lukuhetken rakentamiseen. Tällaisia ovat esimerkiksi tunnetaitokirjat, joissa on tietoa erilaisista tunteista ja ohjeita tunteista keskustelemaan. Joidenkin runojen äärellä voi oppia nauttimaan epävarmuudesta ja siitä, ettei aina ymmärrä kaikkea.

Lukuilo ja lukemisen herättämät tunteet ovat tärkeitä, sillä ne sitouttavat lukemiseen. Toisinaan tunteet voivat olla rakkauden, ilon ja onnen tunteita, mutta toisinaan myös jännityksen, pelon ja surun tunteita. Tunteita ja tunnelmaa voi tukea rakentamalla lapselle yllätykseksi tunnelmallisen lukuympäristön, eläytymällä äänin ja elein tarinaan tai ottamalla lapsen mukaan lukuhetken rakentamiseen.

Kirja on pienoiskoossa oleva maailma. Se on helppo kantaa mukana kaikkialle. Autotkatalla, parturiin jonottaessa tai kaveria odottaessa kirja vie tylsyyden ja tuo tilalle seikkailun. Yhdessä vanhempien kanssa luetut kirjat lohduttavat lasta ja muistuttavat vanhempien rakkaudesta.